

31991L0308

L 166/77

ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

28.6.1991

**SMĚRNICE RADY
ze dne 10. června 1991
o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz**

(91/308/EHS)

RADA EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ,

kteří jednotná finanční oblast zahrnuje, pokud by nebyla na úrovni Společenství přijata určitá koordinující opatření;

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského hospodářského společenství, a zejména na čl. 57 odst. 2 první a třetí větu a čl. 100a této smlouvy,

vzhledem k tomu, že praní peněz má zřejmý vliv na růst organizované trestné činnosti obecně a na obchod s drogami zvláště; že se zvyšuje povědomost o tom, že potírání praní peněz je jedním z nejúčinnějších prostředků, jak čelit této formě trestné činnosti, která představuje obzvláštní hrozbu pro společnosti členských států;

s ohledem na návrh Komise ⁽¹⁾,

ve spolupráci s Evropským parlamentem ⁽²⁾,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a sociálního výboru ⁽³⁾,

vzhledem k tomu, že využíváním úvěrových a finančních institucí k praní výnosů z trestné činnosti (dále jen „praní peněz“) by mohlo docházet k narušování zdravého charakteru a stability dotyčné instituce a k ohrožení důvěry ve finanční systém jako celek, což by mohlo vyvolat ztrátu důvěry u veřejnosti;

vzhledem k tomu, že praní peněz musí být potíráno zejména trestněprávními prostředky a v rámci mezinárodní spolupráce mezi soudními orgány a orgány činnými v trestním řízení, jak tomu bylo dosud v oblasti drog podle Úmluvy Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, přijaté dne 19. prosince 1988 ve Vídni (dále jen „Vídeňská úmluva“), a obecněji, pro veškerou trestnou činnost, podle Úmluvy Rady o praní peněz, vysledování, zajištění a propadnutí výnosů z trestné činnosti, otevřené k podpisu dne 8. listopadu 1990 ve Štrasburku;

vzhledem k tomu, že nečinnost Společenství vůči praní peněz by mohla vést členské státy k tomu, aby za účelem ochrany svých finančních systémů přijímaly opatření, která by mohla být v nesouladu s dosažením jednotného trhu; že ti, kdo peníze perou, by se k usnadnění své trestné činnosti mohli pokoušet využívat volného pohybu kapitálu a volného pohybu finančních služeb,

vzhledem k tomu, že trestněprávní přístup by však neměl být jediným způsobem, jak potírat praní peněz, protože finanční systém může sehrát vysoce účinnou úlohu; že v této souvislosti musí být zmíněny doporučení Rady Evropy ze dne 27. června 1980 a deklarace principů přijatá orgány bankovního dohledu Skupiny deseti v prosinci 1988 v Basileji, přičemž oba dokumenty představují významné kroky, jak předcházet zneužívání finančního systému k praní peněz;

⁽¹⁾ Úř. věst. C 106, 28.4.1990, s. 6 a

Úř. věst. C 319, 19.12.1990, s. 9.

⁽²⁾ Úř. věst. C 324, 24.12.1990, s. 264 a

Úř. věst. C 129, 20.5.1991.

⁽³⁾ Úř. věst. C 332, 31.12.1990, s. 86.

vzhledem k tomu, že praní peněz je obvykle prováděno v mezinárodním kontextu, aby mohl být nezákonný původ peněžních prostředků lépe zatajován; že opatření přijatá výhradně na vnitrostátní úrovni, aniž se přihlédne k mezinárodní koordinaci a spolupráci, by měla velice omezený účinek;

vzhledem k tomu, že všechna opatření přijímaná Společenstvím v této oblasti by měla být v souladu s ostatními akcemi podnikanými na ostatních mezinárodních fórech; že v tomto ohledu všechny akce Společenství by měly brát v obzvláštní úvahu doporučení přijatá „Finančním akčním výborem proti praní peněz“, vytvořeným v červenci 1989 vrcholnou schůzkou sedmi nejvyšších zemí v Paříži;

vzhledem k tomu, že Evropský parlament požadoval v několika usneseních vytvoření globálního programu Společenství pro potírání obchodu s drogami včetně ustanovení týkajících se předcházení praní peněz;

vzhledem k tomu, že pro účely této směrnice je definice praní peněz převzata z definice přijaté ve Vídeňské úmluvě; že z toho důvodu, že k praní peněz nedochází pouze v souvislosti s příjmy z nezákonných činností souvisejících s drogami, ale také v souvislosti s příjmy z jiné trestné činnosti (jako organizovaná trestná činnost a terorismus), je nutné, aby členské státy ve svém zákonodárství rozšířily dopady této směrnice tak, aby se vztahovaly na příjmy z takových činností do té míry, v jaké je pravděpodobné, že tyto příjmy povedou k operacím praní peněz, a aby takové dopady opravňovaly k sankcím na výše uvedeném základě;

vzhledem k tomu, že zákaz praní peněz v zákonodárství členských států, opírající se o vhodná opatření a sankce, je nezbytnou podmínkou pro potírání tohoto jevu;

vzhledem k tomu, že je nezbytné zajistit, aby úvěrové a finanční instituce požadovaly prokázání totožnosti od svých zákazníků, když vstupují do obchodních vztahů nebo provádějí transakce, které přesahují určitou hranici, aby se zabránilo těm, kdo perou peníze, využívat výhod anonymity k provádění trestné činnosti; že takováto ustanovení musí být rozšířena, pokud je to možné, na případné uživatele požitků;

vzhledem k tomu, že úvěrové a finanční instituce musí uchovávat nejméně pět let kopie nebo údaje o požadovaných dokladech totožnosti, stejně jako náležité doklady a záznamy obsahující dokumenty vztahující se k transakcím nebo jejich kopie, obdobně přípustné pro soudní řízení podle platných vnitrostátních zákonů jako důkazy při jakémkoliv vyšetřování týkajícím se praní peněz;

vzhledem k tomu, že je nutné zajistit, aby úvěrové a finanční instituce zkoumaly se zvláštní pozorností všechny transakce, u nichž pokládají pro jejich povahu za zvláště pravděpodobné, že souvisejí s praním peněz, aby se zachoval zdravý charakter a integrita finančního systému a přispělo se k potírání tohoto jevu; že v této souvislosti by měly věnovat zvláštní pozornost transakcím se třetími zeměmi, které neuplatňují na praní peněz standardy srovnatelné se standardy zavedenými Společenstvím nebo s jinými rovnocennými standardy vydanými na mezinárodním fóru a schválenými Společenstvím;

vzhledem k tomu, že pro tyto účely mohou členské státy požadovat na úvěrových a finančních institucích, aby písemně zaznamenávaly výsledky těch šetření, která jsou povinny provádět, a aby umožnily, že tyto výsledky budou k dispozici orgánům odpovědným za potírání praní peněz;

vzhledem k tomu, že zabránit tomu, aby byl finanční systém využíván pro praní peněz, je úkolem, který nemůže být vykonáván orgány odpovědnými za potírání tohoto jevu bez spolupráce úvěrových a finančních institucí a orgánů, jež nad nimi vykonávají dozor; že v takových případech musí být bankovní tajemství prolomeno; že povinný systém ohlašování podezřelých transakcí, který zajišťuje, aby takovéto informace byly předávány výše uvedeným orgánům bez varování dotčených zákazníků, je nejúčinnějším způsobem uskutečňování této spolupráce; že je nutná zvláštní ochranná klauzule, která by zprostila úvěrové a finanční instituce, jejich zaměstnance a ředitele odpovědnosti za porušení omezení ohledně sdělování informací;

vzhledem k tomu, že informace získané orgány podle této směrnice mohou být použity pouze v souvislosti s potíráním praní peněz; že členské státy mohou přesto stanovit, že tyto informace mohou být použity pro jiné účely;

vzhledem k tomu, že vytvoření postupů vnitřní kontroly a školicích programů v této oblasti úvěrovými a finančními institucemi jsou doplňkovými opatřeními, bez nichž by ostatní ustanovení obsažená v této směrnici byla neúčinná;

vzhledem k tomu, že z toho důvodu, že praní peněz může být prováděno nejen prostřednictvím úvěrových a finančních institucí, ale také prostřednictvím jiných druhů povolání a kategorií podniků, musí členské státy rozšířit působnost této směrnice, a to celé nebo její části tak, na ta povolání a ty podniky, jejichž činnosti jsou zvláště vhodné pro účely praní peněz;

vzhledem k tomu, že je důležité, aby členské státy věnovaly zvláštní péči zabezpečení toho, aby byly prováděny koordinované akce Společenství tam, kde je závažný důvod domnívat se, že

profese nebo činnosti, jejichž podmínky provozování byly sladěny na úrovni Společenství, jsou využívány k praní peněz;

vzhledem k tomu, že účinnost snah zamezit praní peněz závisí zejména na těsné spolupráci a na sladění vnitrostátních prováděcích opatření; že tato koordinace a sladění, které jsou prováděny v různých mezinárodních orgánech, vyžadují v kontextu Společenství spolupráci mezi členskými státy a Komisí v rámci styčného výboru;

vzhledem k tomu, že každý členský stát má přijmout vhodná opatření a ukládat odpovídající sankce za porušování těchto opatření, aby se zajistilo provádění této směrnice v plné míře,

PŘIJALA TUTO SMĚRNICI:

Článek 1

Pro účely této směrnice se rozumí:

- „úvěrovou institucí“ úvěrová instituce, jak je definována v první odstavci čl. 1 směrnice 77/780/EHS ⁽¹⁾ naposledy pozměněné směrnici 89/646/EHS ⁽²⁾, a zahrnuje pobočky ve smyslu třetí odstavce uvedeného článku, nacházející se ve Společenství, těch úvěrových institucí, které mají sídlo mimo Společenství,
- „finanční institucí“ podnik jiný než úvěrová instituce, jehož hlavní činností je provádět jednu nebo více operací zahrnutých v položkách 2 až 12 a položce 14 seznamu, který je přílohou směrnice 89/646/EHS, nebo pojišťovnu s řádným povolením podle směrnice 79/267/EHS ⁽³⁾ naposledy pozměněné směrnici 90/619/EHS ⁽⁴⁾, pokud provádí činnosti, na něž se uvedená směrnice vztahuje; tato definice zahrnuje pobočky těch finančních institucí nacházející se ve Společenství, které mají sídlo mimo Společenství,
- „praní peněz“ následující jednání, pokud je páčáno úmyslně:
 - přeměna nebo převod majetku při vědomí, že tento majetek pochází z trestné činnosti nebo z účasti na takové činnosti, za účelem zatajení nebo zakrytí nezákonného původu majetku nebo za účelem pomoci jakékoli osobě, která se účastní páčání takové činnosti, aby se vyhnula právním následkům svého jednání,
 - zatajení nebo zakrytí skutečné povahy, zdroje, umístění, nakládání, pohybu, práv k majetku nebo jeho vlastnictví při vědomí, že tento majetek pochází z trestné činnosti nebo z účasti na takové činnosti,

- nabytí, držení nebo užívání majetku při vědomí, v době jeho obdržení, že tento majetek pochází z trestné činnosti nebo z účasti na takové činnosti,
- účast na spáchání, spolčení ke spáchání, pokus o spáchání, napomáhání, usnadňování a návod ke spáchání jakéhokoli jednání uvedeného v předchozích odstavcích.

Vědomost, úmysl nebo záměr požadované jako náležitosti výše uvedených jednání mohou být odvozeny z objektivních skutkových okolností.

Jednání se považuje za praní peněz i tehdy, jestliže k činnostem, na jejichž základě vznikl majetek pro účely praní, došlo na území jiného členského státu nebo na území třetí země.

- „majetkem“ veškerá aktiva hmotné nebo nehmotné povahy, movitá nebo nemovitá, jakož i právní doklady a nástroje dokládající právní nárok na taková aktiva nebo zájem na nich,
- „trestnou činností“ trestné činy popsané v čl. 3 odst. 1 písm. a) Vídeňské úmluvy a jakákoli další trestná činnost stanovená pro účely této směrnice každým členským státem,

- „příslušnými orgány“ vnitrostátní orgány členských států zmocněné právním nebo správním předpisem k dohledu nad úvěrovými a finančními institucemi.

Článek 2

Členské státy zajistí, aby praní peněz tak, jak je definováno v této směrnici, bylo zakázáno.

Článek 3

1. Členské státy zajistí, aby úvěrové a finanční instituce požadovaly prokázání totožnosti od svých zákazníků pomocí podpůrných důkazů při vstupování do obchodních vztahů s nimi, zejména při otevírání účtu nebo spořitelních účtů, nebo při nabídce služeb úschovy.

2. Požadavek zjištění totožnosti se vztahuje také na veškeré transakce se všemi dalšími zákazníky, než s těmi, na které se vztahuje odstavec 1, týkající se částek 15 000 ECU nebo více, ať již je transakce prováděna v jediné operaci, 0 nebo v několika operacích, které se zdají být spojeny. Tam, kde částka není známa ve chvíli, kdy je transakce prováděna, musí dotyčná instituce přistoupit k zjištění totožnosti, jakmile se dozví vyšší částky a zjistí, že bylo dosaženo uvedené hranice.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 322, 17.12.1977, s. 30.

⁽²⁾ Úř. věst. L 386, 30.12.1989, s. 1.

⁽³⁾ Úř. věst. L 63, 13.3.1979, s. 1.

⁽⁴⁾ Úř. věst. L 330, 29.11.1990, s. 50.

3. Odchylně od odstavců 1 a 2 se zjištění totožnosti u pojistných smluv uzavíraných pojišťovacími společnostmi ve smyslu směrnice 79/267/EHS neprovádí, pokud tyto společnosti vykonávají činnost spadající do oblasti působnosti uvedené směrnice, jestliže pravidelné pojistné nebo splátky pojistného splatné v kterémkoli daném roce nepřesahují 1 000 ECU nebo pokud jednorázové pojistné nepřesahuje 2 500 ECU. Jestliže pravidelné pojistné nebo splátky pojistného v kterémkoli daném roce překročily hranici 1 000 ECU, požaduje se zjištění totožnosti.

4. Členské státy mohou stanovit, že požadavek zjištění totožnosti není povinný u pojistných smluv vztahujících se k důchodovému zabezpečení, uzavíranému na základě pracovní smlouvy nebo zaměstnání pojištěnce za předpokladu, že tyto pojistné smlouvy neobsahují doložku o dobrovolném zrušení pojistky pojištěncem a nesmějí být použity jako záruka na půjčku.

5. V případě pochybnosti o tom, zda zákazníci uvedení v předcházejících odstavcích jednají svým vlastním jménem, nebo tam, kde je jisté, že nejednají svým vlastním jménem, přijímají úvěrové nebo finanční instituce přiměřená opatření pro získání informací o skutečné totožnosti osob, jejichž jménem tito zákazníci jednají.

6. Úvěrové a finanční instituce provádějí tuto zjištění totožnosti i v případech, kde je částka transakce nižší než stanovená mez, kdykoli existuje podezření z praní peněz.

7. Na úvěrové a finanční instituce se nevztahují požadavky zjištění totožnosti stanovené v tomto článku, pokud zákazníkem je také úvěrová nebo finanční instituce podle této směrnice.

8. Členské státy mohou stanovit, že požadavky zjištění totožnosti při transakcích podle odstavců 3 a 4 jsou splněny, pokud je stanoveno, že platba za transakci má být účtována na vrub účtu otevřeného na jméno zákazníka u úvěrové instituce podle této směrnice v souladu s požadavkem odstavce 1.

Článek 4

Členské státy zajistí, aby úvěrové a finanční instituce uchovávaly následující doklady, použitelné jako důkaz při jakémkoli druhu vyšetřování týkajícím se praní peněz:

— v případě zjištění totožnosti kopii nebo údaje o požadovaném dokladu po dobu nejméně pěti let od zániku vztahu se zákazníkem,

— v případě transakcí náležité doklady a záznamy skládající se z prvopisů dokumentů nebo kopií přípustných pro účely soudního řízení podle platných vnitrostátních zákonů, nejméně po dobu pěti let od provedení transakcí.

Článek 5

Členské státy zajistí, aby úvěrové a finanční instituce zkoumaly se zvláštní pozorností každou transakci, kterou podle její povahy považují za transakci, u níž je zvlášť pravděpodobné, že souvisí s praním peněz.

Článek 6

Členské státy zajistí, aby úvěrové a finanční instituce a jejich vedoucí pracovníci a zaměstnanci plně spolupracovali s orgány odpovědnými za potírání praní peněz:

— poskytováním informací těmto orgánům z vlastního podnětu o každé skutečnosti, která by mohla nasvědčovat praní peněz,

— poskytováním všech potřebných informací těmto orgánům na jejich žádost v souladu s postupy stanovenými platnými zákony.

Informace poskytované podle prvního pododstavce se předávají orgánům odpovědným za potírání praní peněz toho členského státu, na jehož území se instituce předávající tyto informace nacházejí. Tyto informace běžně poskytuje(i) osoba(y) určená(é) úvěrovými a finančními institucemi v souladu s postupy stanovenými v čl. 11 odst. 1.

Informace poskytnuté orgánům v souladu s prvním pododstavcem mohou být použity pouze v souvislosti s potíráním praní peněz. Členské státy však mohou stanovit, že tyto informace mohou být použity také pro jiné účely.

Článek 7

Členské státy zajistí, aby se úvěrové a finanční instituce zdržely provedení transakcí, o nichž vědí nebo u nichž mají podezření, že souvisejí s praním peněz, dokud je neoznámí orgánům uvedeným v článku 6. Tyto orgány mohou za podmínek stanovených jejich vnitrostátními zákony vydat příkaz k neprovedení takové operace. Tam, kde existuje podezření, že určitá transakce vede k praní peněz a kde je její neprovedení nemožné nebo by pravděpodobně zmařilo úsilí pronásledovat účastníky operace podezřelé z praní peněz, vyrozumí dotyčné instituce příslušné orgány bezprostředně po jejím provedení.

Článek 8

Úvěrové a finanční instituce a jejich vedoucí pracovníci a zaměstnanci nesmějí prozrazovat dotyčnému zákazníkovi ani jakékoli třetí osobě, že byly předány informace orgánům podle článků 6 a 7, nebo že probíhá vyšetřování ohledně praní peněz.

Článek 9

Prozrazení informací v dobré víře orgánům odpovědným za potírání praní peněz zaměstnancem nebo vedoucím pracovníkem úvěrové nebo finanční instituce podle článků 6 a 7 se nepovažuje za porušení jakéhokoli omezení prozrazovat informace uložené smlouvou nebo právními nebo správními předpisy, a nezakládá jakoukoli odpovědnost úvěrové či finanční instituce, jejich ředitelů nebo zaměstnanců.

Článek 10

Členské státy zajistí, aby jejich příslušné orgány, které při kontrolních činnostech prováděných v úvěrových nebo finančních institucích nebo jakýmkoli jiným způsobem odhalí skutečnosti, které by mohly nasvědčovat praní peněz, informovaly orgány odpovědné za potírání praní peněz.

Článek 11

Členské státy zajistí, aby úvěrové a finanční instituce:

1. zavedly odpovídající postupy vnitřní kontroly a komunikace za účelem předcházení a zabránění operacím vztahujícím se k praní peněz;
2. učinily odpovídající opatření, aby jejich zaměstnanci byli informováni o ustanoveních obsažených v této směrnici. Tato opatření musí zahrnovat účast jejich dotyčných zaměstnanců na zvláštních školicích programech, které jim pomohou rozpoznat operace, jež mohou souviset s praním peněz, a které jim poskytnou pokyny, jak v takových případech postupovat.

Článek 12

Členské státy zajistí, aby působnost této směrnice byla celá nebo z části rozšířena i na další povolání a kategorie podniků, než jsou úvěrové nebo finanční instituce podle článku 1, které se zabývají takovými činnostmi, kde je zvláště pravděpodobné, že by mohly být využívány pro účely praní peněz.

Článek 13

1. Při Komisi se zřizuje styčný výbor (dále jen „výbor“). Jeho úkolem je:

- a) aniž jsou dotčeny články 169 a 170 Smlouvy, napomáhat harmonickému provádění této směrnice pravidelnými konzultacemi o všech praktických problémech vznikajících jejím prováděním, u nichž se výměna názorů považuje za užitečnou;
- b) napomáhat konzultaci mezi členskými státy o přísnějších a dodatečných podmínkách a závazcích, které by mohly být ustanoveny na vnitrostátní úrovni;
- c) doporučovat podle potřeby Komisi eventuální změny a doplňky, které by měly být učiněny v této směrnici, nebo eventuální úpravy považované za nezbytné, zejména pro sladění účinků článku 12;
- d) zkoumat, zda by některá povolání nebo kategorie podniků měly být zahrnuty do působnosti článku 12 tam, kde bylo zjištěno, že tato povolání nebo kategorie podniků byly v některém členském státě využity k praní peněz.

2. Úkolem výboru není hodnotit oprávněnost rozhodnutí učiněných příslušnými orgány v jednotlivých případech.

3. Výbor je složen z osob jmenovaných členskými státy a ze zástupců Komise. Služby sekretariátu zajišťuje Komise. Výboru předsedá zástupce Komise. Výbor svolává předseda buď z vlastního podnětu, nebo na žádost delegace některého členského státu.

Článek 14

Každý členský stát přijme odpovídající opatření k zajištění provedení všech ustanovení této směrnice v plném rozsahu, a zejména určí sankce za porušení právních předpisů vydaných na základě této směrnice.

Článek 15

Členské státy mohou přijmout nebo ponechat v platnosti přísnější opatření v oblasti, na kterou se vztahuje tato směrnice, za účelem předcházení praní peněz.

Článek 16

1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nutné pro dosažení souladu s touto směrnicí nejpozději do 1. ledna 1993.

2. Tato opatření přijatá členskými státy podle odstavce 1 musí obsahovat odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení. Způsoby odkazu si stanoví členské státy.

3. Členské státy sdělí Komisi znění hlavních ustanovení vnitrostátních právních předpisů, které přijmou v oblasti působnosti této směrnice.

Článek 18

Tato směrnice je určena členskými státy.

Článek 17

V Lucemburku dne 10. června 1991.

Jeden rok po 1. lednu 1993, kdykoli to bude nezbytné a alespoň v tříletých intervalech vypracuje Komise zprávu o provádění této směrnice a předloží ji Evropskému parlamentu a Radě.

Za Radu

předseda

J.-C. JUNCKER